Kirjallinen kysymys KK 250/2016 vp

Hanna Sarkkinen vas ym.

Kirjallinen kysymys Suomen rahoituksesta seksuaaliterveyden ja -oikeuksien toteutumiselle humanitaarisissa kriiseissä

Eduskunnan puhemiehelle

Maailmassa on meneillään entistä enemmän poliittisia konflikteja ja humanitaarisia kriisejä. Yksin Syyrian sota on johtanut toisen maailmansodan jälkeen suurimpaan humanitaariseen kriisin.

Maailmassa on 125 miljoonaa humanitaarisen avun tarvitsijaa. Heistä joka neljäs on lisääntymisässä oleva tyttö tai nainen (15—49-vuotias). Perinteinen humanitaarinen apu keskittyy veden, ruoan ja suojan tarjoamiseen. Ne ovat elintärkeitä, mutta eivät riitä kattamaan ihmisten ja erityisesti tyttöjen ja naisten erityistarpeita.

Kriisitilanteissa seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin kohdistuvat laiminlyönnit ja rikkomukset lisääntyvät entisestään. Kaikki siviilit joutuvat kärsimään aseellisista konflikteista, poliittisesta tasapainottomuudesta ja luonnonkatastrofeista, mutta naiset ja tytöt kantavat humanitaarisissa kriiseissä kaikista raskaimman taakan. Naisiin kohdistuva seksuaalinen ja muu väkivalta moninkertaistuu konfliktien aikana, ja raiskausta käytetään sodankäynnin välineenä. Lisäksi äitiyskuolleisuus sekä seksitautien ja suunnittelemattomien raskauksien määrä lisääntyy huomattavasti. Kolme viidestä äitiyskuolemasta tapahtuu kriisitilanteiden yhteydessä.

Valitettavasti kuitenkin seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvät tarpeet ja seksuaalioikeuksien toteutuminen kriisitilanteissa nähdään usein toissijaisina. Avustustoimet, jotka eivät tunnista sukupuolisidonnaisia uhkia ja tarpeita, voivat pahimmillaan syventää epätasa-arvoa ja syrjintää.

Avustustoiminnassa on tarjottava seksuaaliterveyspalveluita ja ehkäisymenetelmiä, seksuaalikasvatusta, ammattimaista synnytystenhoitoa ja raskauksien seurantaa, kuukautissuojia ja toimivia saniteettitiloja, mahdollisuus turvalliseen aborttiin ja vaarallisten aborttien jälkiseurausten fyysistä ja psykologista hoitoa, sukupuolitautien ml. HIV:n ennaltaehkäisyä ja hoitoa sekä sukupuolittuneen väkivallan ennaltaehkäisyä ja hoitoa. Sukupuolittunutta väkivaltaa ovat raiskaukset, perheväkivalta, seksiin pakottaminen, seksikauppa, pakkosterilisaatiot sekä haitalliset perinteet, kuten sukuelinten silpominen ja lapsiavioliitot.

YK:n väestörahasto ja Kansainvälinen perhesuunnittelujärjestöjen liitto ovat Suomen pitkäaikaisia kehitysyhteistyötuen saajia. Molemmat järjestöt toimivat myös humanitaarisissa kriiseissä pyrkimyksenään taata, että lisääntymisterveyden minimipalvelupaketti (MISP) toteutuu kaikissa humanitaarisissa kriisitilanteissa. IPPF hallinnoi myös SPRINT-aloitetta, jolla pyritään paikkaa-

Valmis
5.0

maan MISP:n puutteita ja saamaan seksuaaliterveyspalvelut kaikkien saataville sekä puuttumaan seksuaalioikeusrikkomuksiin ja niiden jälkihoitoon.

Suomen kehityspoliittinen selonteko asettaa naisten ja tyttöjen oikeudet ja voimaannuttamisen ensimmäiseksi tavoitteeksi, ja seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeudet keinoksi saavuttaa tämä tavoite. Tämä tarkoittaa sitä, että tavoitteen tulee näkyä kaikessa Suomen kehitysyhteistyötoiminnassa ja rahoituksessa myös humanitaarisessa avussa. Maaliskuussa tekemänsä päätöksen mukaan ulkoasiainministeriö tukee 61,9 miljoonalla eurolla humanitaarista avustustyötä maailman vaikeimmissa kriisitilanteissa. Apua kanavoidaan eri YK- ja muiden kansainvälisten järjestöjen kautta. Ulkoasiainministeriö ei kuitenkaan suunnannut lainkaan rahoitusta UNFPA:lle tai IPPF:lle, joiden kautta apu olisi mennyt suoraan seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien edistämiseen. Seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien toteutumista humanitaarisissa kriiseissä ja huomioimista kehitysyhteistyössä ei kyetä varmistamaan yritysvetoisella kehitysrahoituksella, vaan järjestöjen ja YK-toimijoiden tekemä työ on keskeisen tärkeää.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Tukeeko hallitus kehityspolitiikallaan seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien toteutumista humanitaarisissa kriiseissä,

miten kehityspoliittisessa selonteossa asetettu painopiste tyttöjen ja naisten aseman parantamisesta ja seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien edistämisestä näkyy Suomen antaman humanitaarisen avun kohdentumisessa ja painotuksissa ja

aikooko hallitus kohdentaa humanitaarista apua ensi syksyn rahoituskierroksella seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien tukemiseen humanitaarisissa kriiseissä UNFPA:n ja IPPF:n kautta?

Helsingissä 29.4.2016

Hanna Sarkkinen vas
Sari Tanus kd
Tarja Filatov sd
Olli-Poika Parviainen vihr
Nasima Razmyar sd
Eva Biaudet r
Tuula Haatainen sd
Aila Paloniemi kesk